

INFORMACJA

**O PORECZENIACH I GWARANCJACH UDZIELONYCH W
2000 ROKU PRZEZ SKARB PAŃSTWA, NIEKTÓRE OSOBY
PRAWNE ORAZ BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO**

RADA MINISTRÓW

WARSZAWA

2001

Spis treści

1. STRESZCZENIE NAJWAŻNIEJSZYCH INFORMACJI, PODSTAWOWE WNIOSKI I KONKLUZJE	1
2. WPROWADZENIE	2
3. PORĘCZENIA I GWARANCJE SKARBU PAŃSTWA.....	4
3.1. PORĘCZENIA I GWARANCJE SPŁATY KREDYTÓW.....	4
3.2. PORĘCZENIA WYPŁATY ODSZKODOWAŃ ZA ZNISZCZONE, USZKODZONE LUB SKRADZONE EKSPONATY WYSTAWOWE.....	13
3.3. INNE RODZAJE PORĘCZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA PRZEWIDZIANE W USTAWIE Z DNIA 8 MAJA 1997 R.	13
3.4. WYKORZYSTANIE USTAWOWEGO LIMITU PORĘCZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA NA ROK 2000	13
4. PORĘCZENIA I GWARANCJE UDZIELONE PRZEZ NIEKTÓRE OSOBY PRAWNE	14
5. PORĘCZENIA BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO ZE ŚRODKÓW KRAJOWEGO FUNDUSZU PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH	17
6. INFORMACJA O LICZBIE I WARTOŚCI AKCJI SKŁADAJĄCYCH SIĘ NA ZASÓB MAJĄTKOWY SKARBU PAŃSTWA PRZEZNACZONY NA ZASPOKAJANIE ROSZCZEŃ Z TYTUŁU PORĘCZEŃ I GWARANCJI UDZIELONYCH PRZEZ SKARB PAŃSTWA	19
7. INFORMACJA O WYKORZYSTANIU ŚRODKÓW GROMADZONYCH NA RACHUNKU REZERW PORĘCZENIOWYCH I GWARANCYJNYCH SKARBU PAŃSTWA.....	20

1. Streszczenie najważniejszych informacji, podstawowe wnioski i konkluzje

1/ Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa dotyczące spłaty kredytów zostały w 2000 r. udzielone na łączną kwotę 4.027.495.369 zł, co oznacza ponad dwu i półkrotny wzrost w stosunku do roku ubiegłego.

Wzrost ten jest wynikiem objęcia gwarancjami Skarbu Państwa kredytów na finansowanie dużych projektów infrastrukturalnych (w tym na finansowanie projektu budowy autostrady A-2 na odcinku Nowy Tomyśl-Konin) oraz inwestycji z zakresu ochrony środowiska, a także kredytu na finansowanie restrukturyzacji zatrudnienia PKP, na podstawie ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”.

2/ Potencjalne, niewymagalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji spłaty kredytów, wg stanu na dzień 31.12.2000 r., wynoszą 19.894,4 mln zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku 1999 o 7,2%. Według oceny Ministerstwa Finansów z powyższej kwoty:

- 32,8% przypada na kredyty o niskim ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 10,9% przypada na kredyty o średnim ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 52,2% przypada na kredyty o podwyższonym ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 2,2% przypada na kredyty o wysokim ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 1,9% przypada na kredyty spłacane przez Skarb Państwa za kredytobiorców.

Harmonogramy spłaty kredytów objętych poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa, składających się na potencjalne, niewymagalne zobowiązania obejmują okres do 2022 r. Najwyższe potencjalne zobowiązania przypadają na lata 2001-2003 oraz w 2018 r. Strukturę zapadalności potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań Skarbu Państwa w latach 2001-2005 podano w dalszej części niniejszej Informacji.

3/ Należności z tytułu spłaty przez Skarb Państwa gwarantowanych i poręczonych kredytów wynoszą, wg stanu na dzień 31.12.2000 r., 2.136,1 mln zł, co oznacza przyrost w stosunku do roku 1999 o 0.5%. Należności te w 77,5% powstały na skutek spłaty przez Skarb Państwa kredytów udzielonych na inwestycje centralne, poręczonych w dniu 9 listopada 1990 roku.

4/ W 2000 r. Skarb Państwa poniósł wydatki na spłatę gwarantowanych i poręczonych zobowiązań w kwocie 311,4 mln zł, z czego 81,6% to wydatki poniesione z tytułu poręczeń udzielonych bankom kredytującym sektor górnictwa węgla kamiennego oraz sektor hutnictwa żelaza i stali. Związane jest to z ogólnie znaną, trudną sytuacją ekonomiczną tych sektorów.

5/ W wyniku kryzysowych zjawisk w gospodarce, w 2000 r. nastąpiło pogorszenie jakości portfela poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa, wzrosło ryzyko przekształcenia się gwarancji i poręczeń w wydatki budżetowe.

6/ W 2000 r. dokonano szeregu zmian ustawowych rozszerzających zakres stosowania poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa.

7/ Niezbędne jest prowadzenie ostrożnej polityki w zakresie korzystania z poręczeń i gwarancji, jako instrumentu wsparcia w celu utrzymania niskiego poziomu corocznych wydatków budżetowych.

2. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre prawne (Dz. U. Nr 79, z późn. zm.), w art. 46, nałożyła na Radę Ministrów obowiązek przedstawiania corocznie Sejmowi, w terminie właściwym do przedstawienia sprawozdania z wykonania budżetu państwa, informacji o:

- poręczeniach i gwarancjach udzielonych przez Skarb Państwa,
- poręczeniach i gwarancjach udzielonych przez niektóre osoby prawne,
- poręczeniach udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych,
- liczbie i wartości akcji (udziałów) składających się na zasób majątkowy przeznaczony na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
- wykorzystaniu środków gromadzonych na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Kontrola narastania zobowiązań z tytułu udzielanych poręczeń i gwarancji ma szczególne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa finansów publicznych.

Udzielanie poręczeń i gwarancji to podejmowanie ryzyka finansowego, z reguły na rachunek przyszłych okresów. Z powyższych względów art. 216 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że nie wolno zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń, w następstwie których państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto.

Zaprezentowane poniżej dane liczbowe wskazują, że omawiana problematyka powinna podlegać stałej kontroli z uwagi na wysoki poziom potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

Poręczenia i gwarancje państwowych osób prawnych stanowią, w większości przypadków, margines ich działalności.

Obok obowiązków sprawozdawczych wynikających z ustawy o poręczeniach i gwarancjach, których wykonanie następuje w formie przedłożenia Sejmowi niniejszej Informacji, istnieją również obowiązki wprowadzone przez art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. b) i d), pkt 2 lit. b) i d) oraz przez art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 z późn. zm.).

Obowiązki te polegają na:

- ogłaszaniu kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa oraz przez podmioty sektora finansów publicznych,
- ogłaszaniu kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
- ogłaszaniu relacji łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych, do produktu krajowego brutto,
- ogłaszaniu relacji do produktu krajowego brutto łącznej kwoty długu Skarbu Państwa powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
- podawaniu do publicznej wiadomości zbiorczych danych dotyczących ogółu operacji finansowych sektora finansów publicznych, obejmujących w szczególności dochody i wydatki, zobowiązania i należności, gwarancje i poręczenia,
- podawaniu do publicznej wiadomości wykazu udzielonych przez Skarb Państwa gwarancji i poręczeń, z wymienieniem podmiotów, których te poręczenia i gwarancje dotyczą.

Należy mieć na uwadze, że zakres wyżej wspomnianej sprawozdawczości jest różny od tego, jaki wynika z niniejszej Informacji.

Do sektora finansów publicznych nie są zaliczane państwowe osoby prawne będące spółkami prawa handlowego oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

Obowiązki wynikające z ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych są wykonywane w formie stosownych obwieszczeń.

3. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa

3.1. Poręczenia i gwarancje spłaty kredytów

W 2000 roku udzielono poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa spłaty kredytów na kwotę 4.027.495.369 zł, co stanowi ponad dwu i półkrotny wzrost w stosunku do kwoty poręczeń i gwarancji kredytowych udzielonych w 1999 r.

Wykaz poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa udzielonych w 2000 r. przedstawia poniższa tabela:

Kredytobiorca	Kredytodawca	Kwota objęta poręczeniem lub gwarancją	Uchwała Rady Ministrów nr, data	Data podpisania umowy poręczenia / gwarancji	Organ udzielający poręczenia / gwarancji
Poręczenia krajowe		w zł			
Huta Stalowa Wola S.A.	Bank Pekao S.A.	12 248 030	-	29.12.2000	Minister Finansów
Razem poręczenia krajowe		12 248 030			
Gwarancje zagraniczne		w zł			
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	13 505 688	95/99 z dnia 4.11.1999	20.01.2000	Rada Ministrów
PEC „Geotermia Podhalańska” S.A.	Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	195 000 820	35/2000 z dnia 22.05.2000	28.06.2000	Rada Ministrów
„Autostrada Wielkopolska” S.A.	Europejski Bank Inwestycyjny	3 120 720 000	66/2000 z dnia 28.10.2000	30.10.2000	Rada Ministrów
PP „Polskie Koleje Państwowe”	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	428 527 000	87/2000 z dnia 5.12.2000	11.12.2000	Rada Ministrów
Zarząd Morskiego Portu Szczecin-Świnoujście S.A.	Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	66 401 277	88/2000 z dnia 5.12.2000	15.12.2000	Rada Ministrów
Elektrownia	Nordic	191 092 554	89/2000 z	20.12.	Rada

„Kozienice” S.A.	Investment Bank		dnia 12.12.2000	2000	Ministrów
Razem gwarancje zagraniczne		4 015 247 339			
Ogółem		4 027 495 369			

*Kwoty gwarancji udzielonych w walutach obcych zostały przeliczone wg średnich kursów walut NBP obowiązujących w dniu podpisania umowy gwarancji.

Największa kwotowo gwarancja Skarbu Państwa w 2000 r. została udzielona Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu. Gwarancja dotyczy spłaty zaciągniętego przez „Autostradę Wielkopolską” S.A. kredytu na współfinansowanie budowy autostrady A-2 na odcinku Konin – Nowy Tomyśl. W związku z faktem, iż w/w kredyt jest kredytem zerokuponowym, tzn. spłacanym jednorazowo, wraz z narosłymi w ciągu okresu kredytowania odsetkami, ryzyko finansowe Skarbu Państwa w omawianym przypadku zostało odsunięte w czasie – do roku 2018. Przypadek ten stanowi nowatorskie rozwiązanie w dziedzinie gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa.

W 2000 roku zostało udzielone tylko jedno poręczenie Skarbu Państwa spłaty kredytu krajowego, za zobowiązania Huty Stalowa Wola S.A. Sytuacja ta wynika z faktu, iż większość wniosków, które wpłynęły do Ministerstwa Finansów dotyczyło udzielenia gwarancji Skarbu Państwa spłaty kredytów zagranicznych. Złożone wnioski o udzielenie poręczenia, które wpłynęły do Ministerstwa Finansów nie spełniły natomiast warunków formalno-prawnych, określonych w ustawie z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1997 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji oraz opłat z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji.

W roku 2000 wprowadzono szereg zmian w zakresie przepisów tworzących prawne podstawy funkcjonowania systemu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa, przede wszystkim poprzez uchwalenie ustaw szczególnych w stosunku do ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne.

W dniu 8 września 2000 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”. Ustawa ta w art. 32 wprowadziła, odmienne niż w ustawie z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, zasady udzielania poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa za zobowiązania PKP (lub PKP S.A. po komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego PKP) z tytułu kredytów oraz emisji obligacji, z których środki będą przeznaczone na finansowanie restrukturyzacji PKP.

W ramach restrukturyzacji zatrudnienia środki powyższe mają być przeznaczone na wypłatę świadczeń przedemerytalnych, jednorazowych odpraw pieniężnych oraz szkoleń dla osób zwalnianych z PKP, finansowanie

doradztwa zawodowego i społecznego dla pracowników oraz świadczeń socjalnych z tytułu udzielonego urlopu kolejowego.

Pozyskane w trybie w art. 32 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” środki finansowe są również przeznaczone na spłatę zobowiązań wobec kontrahentów, a także zobowiązań publicznoprawnych.

Powyższe finansowanie obejmuje również koszty emisji obligacji, z wyjątkiem kosztów wykupu obligacji oraz płatności z tytułu odsetek lub dyskonta, a także spłatę krótkoterminowych kredytów bankowych przeznaczonych na cele związane z restrukturyzacją PKP.

Możliwe jest także wykorzystanie środków finansowych pozyskanych w trybie art. 32 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” na pokrycie kosztów usług świadczonych przez doradców prywatyzacyjnych dla PKP S.A. oraz dofinansowanie deficytowych, regionalnych przewozów pasażerskich wykonywanych przez PKP lub PKP S.A.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” Rada Ministrów na wniosek Ministra Finansów udzieliła w grudniu 2000 r. Europejskiemu Bankowi Odbudowy i Rozwoju gwarancji spłaty kredytu w wysokości 100 mln EUR przeznaczonego na finansowanie celów określonych w art. 32 w/w ustawy, a przede wszystkim na częściowe sfinansowanie restrukturyzacji zatrudnienia PKP.

Innymi ustawami szczególnymi, które w 2000 r. wprowadziły zmiany do systemu poręczeń i gwarancji państwowych są:

- ustawa z dnia 8 września 2000 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 86, poz. 958) przewidująca w szczególności, że Skarb Państwa gwarantuje wypłaty z Krajowego Funduszu Autostradowego środków finansowych przeznaczonych na dofinansowanie realizacji zadań związanych z budową autostrad,
- ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. Nr 122, poz. 1310), która określa zasady i warunki udzielania bankom poręczeń Skarbu Państwa spłaty kredytów mieszkaniowych, udzielonych spółdzielniom mieszkaniowym, spłacanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1996 r. Nr 5, poz. 32, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252), przewidująca możliwość udzielania poręczeń Skarbu Państwa spełnienia przez bank zrzeszający świadczeń pieniężnych wynikających z wyemitowanych obligacji.

W 2000 roku nie udzielono żadnych poręczeń lub gwarancji wynikających z powyższych ustaw.

W wyniku uchwalonych przez Sejm nowelizacji dokonano również szeregu zmian zapisów ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, przewidujących m.in.:

- rozszerzenie możliwości obejmowania poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa kredytów na finansowanie zakupu materiałów lub wyrobów gotowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć polegających na wykonaniu dóbr inwestycyjnych na eksport, o wartości kontraktowej powyżej 10 mln EUR (wprowadzone nowelą z dnia 7 czerwca 2000 r. ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne),
- wprowadzenie możliwości udzielania poręczeń lub gwarancji Skarbu Państwa za zobowiązania Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad pod warunkiem przeznaczenia środków pozyskanych z kredytu lub emisji obligacji na zasilenie Krajowego Funduszu Autostradowego w Banku Gospodarstwa Krajowego (w wyniku w/w nowelizacji ustawy o autostradach płatnych).

W 2000 roku nie były również udzielane żadne poręczenia lub gwarancje w oparciu o w/w, zmienione przepisy ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, z uwagi na fakt, iż do Ministra Finansów nie wpłynął żaden wniosek w powyższej sprawie.

Dochody Skarbu Państwa z tytułu opłat prowizyjnych od udzielonych poręczeń i gwarancji, wniesionych w 2000 r., wyniosły 31.766.686 zł i były wyższe od dochodów z tytułu prowizji wniesionych w 1999 r. o 73%.

Potencjalne, niewymagalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji, to znaczy łączna kwota ewentualnych wypłat w przypadku, gdyby kredytobiorcy nie wywiązali się ze spłaty poręczonych lub gwarantowanych kredytów, wynosiły na dzień 31.12.2000 r.:

- z tytułu poręczeń spłaty kredytów krajowych: 8.115.750.084 zł,
- z tytułu gwarancji spłaty kredytów zagranicznych: 11.778.681.256 zł,
- łącznie z tytułu poręczeń i gwarancji kredytowych: 19.894.431.340 zł,
- co oznacza wzrost w stosunku do 1999 r. o 7,2%.

Potencjalne, niewymagalne zobowiązania z tytułu poręczeń spłaty kredytów krajowych w 90,3% dotyczą poręczeń spłat kredytów udzielonych na realizację inwestycji centralnych w dniu 9 listopada 1990 roku.

Potencjalne, niewymagalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji wg stanu na dzień 31.12.2000 r., z wyszczególnieniem największych kwotowo pozycji, prezentuje następujące zestawienie:

Kredytobiorca	Kwota potencjalnych zobowiązań Skarbu Państwa w zł
Poręczenia krajowe	
Elektrownia „Opole” S.A. w Brzeziu k/Opola	6 873 389 007
KWK „Budryk” S.A. w Ornontowicach	363 765 500
Walcownia Rur „Jedność” Sp. z o.o. w Siemianowicach Śląskich	198 231 319
Huta im. T. Sendzimira S.A. w Krakowie	157 498 694
Huta „Ostrowiec” S.A. w Ostrowcu	106 344 758
Laboratorium Frakcjonowania Osocza Sp. z o.o. w Mielcu	99 634 537
Elektrownia Bełchatów S.A. w Rogowcu	70 266 129
Polskie Koleje Państwowe S.A. w Warszawie	66 373 729
Pozostałe poręczenia	180 246 411
Ogółem poręczenia	8 115 750 084
Gwarancje zagraniczne	
Autostrada Wielkopolska S.A.	3 070 463 987
Polskie Koleje Państwowe S.A. w Warszawie	2 743 146 404
Elektrownia Turów S.A. w Bogatyni	1 372 817 763
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie	965 884 386
Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. w Warszawie	734 649 430
Telekomunikacja Polska S.A. w Warszawie	634 877 974
Stołeczne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Warszawie	226 030 358
Pozostałe gwarancje	1 830 268 079
Ogółem gwarancje zagraniczne	11 778 681 256
Ogółem potencjalne zobowiązania	19 894 431 340

*Kwoty zobowiązań wyrażonych w walutach obcych zostały przeliczone wg Tabeli Kursów Średnich NBP Nr 252/A/NBP/2000 z dnia 29.12.2000 r.

Ministerstwo Finansów prowadzi ocenę ryzyka dokonania spłaty za kredytobiorcę poręczonego lub gwarantowanego kredytu. Prawdopodobieństwo wykonania potencjalnych zobowiązań (wypłaty) z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji jest szacowane za pomocą „Systemu punktowej oceny ryzyka wypłat przez Skarb Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń”. System uwzględnia konieczność oceny finansowej i pozafinansowej oraz służy standaryzacji kryteriów oceny średnio- i długoterminowego ryzyka. Skonstruowany jest analogicznie do istniejących w bankach komercyjnych systemów oceny ryzyka kredytowego. Ocena ryzyka polega na oszacowaniu wiarygodności finansowej podmiotu, który zaciągnął

poręczony lub gwarantowany kredyt. W konsekwencji ustala się prawdopodobieństwo utraty przez dany podmiot zdolności do spłaty swoich zobowiązań kredytowych.

W oparciu o „System punktowej oceny ryzyka wypłat przez Skarb Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń” dokonano podziału potencjalnych zobowiązań Skarbu Państwa na 5 kategorii:

- a) zobowiązania o niskim ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka [0-30%]);
- b) zobowiązania o średnim ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka (30-50%]);
- c) zobowiązania o podwyższonym ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka (50-80%]);
- d) zobowiązania o wysokim ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka (80-100%]);
- e) zobowiązania spłacane za kredytobiorców przez Skarb Państwa (wsp. ryzyka =100%), dotyczą one w większości podmiotów realizujących dawne inwestycje centralne, za które poręczeń udzielono w 1990 r. i które utraciły zdolność płatniczą, w związku z czym Skarb Państwa podjął obsługę poręczonych lub gwarantowanych kredytów.

Kategoria ryzyka	Prze-dział ryzyka	Kwota potencjalnych zobowiązań (w zł)		Udział w sumie potencjalnych zobowiązań	
		31.12. 1999	31.12. 2000	31.12. 1999	31.12. 2000
I-niskie	[0-30%]	4 550 512 593	6 523 572 591	24,5%	32,8%
II-średnie	(30-50%]	9 341 744 331	2 166 113 914	50,3%	10,9%
III-podwyższone	(50-80%]	953 021 923	10 390 029 550	5,1%	52,2%
IV-wysokie	(80-100%)	3 112 736 353	432 200 429	16,8%	2,2%
V-wypłaty	100%	606 993 881	382 514 856	3,3%	1,9%
Razem	-	18 565 009 081	19 894 431 340	100,0%	100,0%

Strukturę zapadalności potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań Skarbu Państwa w poszczególnych latach przedstawiono w Załączniku do niniejszej Informacji.

Prace analityczne, których efekt stanowią wspomniane wyżej zestawienia, są punktem do sporządzenia długoterminowej prognozy wydatków budżetowych z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa w latach następnych (2001-2022). Kwota przewidywanych wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń udzielonych przez Skarb Państwa stanowi jeden ze składników branych pod uwagę przy obliczaniu rocznej relacji państwowego długu publicznego do PKB. Według stanu na 31.12.2000 r., relacja przewidywanych

wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń udzielonych przez Skarb Państwa do szacowanego na 2000 r. PKB wynosi 1,37.

		Kwota przewidywanych wypłat do 2022 r. (w zł)		Współczynnik ryzyka dla całego portfela	
		31.12. 1999	31.12. 2000	31.12. 1999	31.12. 2000
Wg prognozy na dzień					
Razem		8 161 745 015	9 385 721 493	44,0%	47,2%
w tym:	poręczenia	4 436 408 180	4 535 194 968	46,8%	55,9%
	gwarancje	3 725 336 835	4 850 526 525	41,0%	41,2%

W 2001 r. krótkoterminowe ryzyko wydatków budżetowych z tytułu spłaty kredytów objętych poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa wynosi 36,96%.

W stosunku do 1999 r. nastąpiło w 2000 r. pogorszenie jakości portfela poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa. Było to przede wszystkim wynikiem kryzysowych zjawisk w gospodarce. Wzrostowi uległy: kwota przewidywanych wypłat oraz długoterminowy współczynnik ryzyka dla całego portfela. W 2000 r. większość zobowiązań obarczonych średnim ryzykiem została przekwalifikowana na podwyższone ryzyko. Zmiana ta jednak nie materializuje się jeszcze istotnym wzrostem wypłat.

W 2000 r. Minister Finansów spłacił ze środków budżetu państwa:

- kwotę 310.778.751 zł, z tytułu poręczeń krajowych,
- kwotę 609.353 zł, z tytułu gwarancji zagranicznych,

łącznie 311.388.104 zł, co oznacza wzrost wydatków z tego tytułu w stosunku do 1999 r. o 4,7%. Wzrost ten wynika głównie z wydatków, jakie Skarb Państwa poniósł z tytułu poręczeń udzielonych bankom kredytującym sektor górnictwa węgla kamiennego oraz sektor hutnictwa żelaza i stali.

Wykaz płatności dokonanych w 2000 roku ze środków budżetowych na spłatę gwarantowanych i poręczonych kredytów bankowych przedstawia poniższa tabela:

Gwarancje zagraniczne	
Dłużnik	Kwota wypłat w zł
Zakład Przetwórstwa Spożywczego „Campo” w Starych Babicach k/Warszawy	270 042
Zakład Przetwórstwa Spożywczego „Celifag” w Częstochowie	153 095

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe „Celides” w Łodzi	97 571
Pozostali dłużnicy	88 645
Razem	609 353
Poręczenia krajowe	
Dłużnik	Kwota wypłat w zł
Kopalnia Węgla Kamiennego „Budryk” S.A. w Ornontowicach	140 656 400
Huta Baildon S.A.	113 450 806
Kombinat PZL “Hydral” S.A.	50 325 500
Pozostali dłużnicy	6 346 045
Razem	310 778 751

Szczególnie dotkliwym dla budżetu państwa okazało się postawienie przez kredytodawców w stan natychmiastowej wymagalności kredytu udzielonego Hucie Baildon S.A., objętego 60% poręczeniem Skarbu Państwa.

W budżecie państwa na 2001 r. przewidziano:

- kwotę 520.315.000 zł, na spłaty poręczonych kredytów krajowych,
- kwotę 253.662.000 zł, na spłaty gwarantowanych kredytów zagranicznych.

Należności regresowe Skarbu Państwa, powstałe w wyniku spłaty poręczonych lub zagwarantowanych kredytów, wg stanu na dzień 31.12.2000 r., wynoszą:

- 2.132.857.282 zł z tytułu poręczeń spłaty kredytów krajowych,
- 3.270.129 zł z tytułu gwarancji spłaty kredytów zagranicznych.

Łącznie należności Skarbu Państwa z tytułu poręczeń i gwarancji, wg stanu na dzień 31.12.2000 r., wyniosły 2.136.127.411 zł.

Kwota powyższa stanowi 10,7% łącznych, potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji. Przyrost należności ogółem w stosunku do roku 1999 wyniósł 0,5%. Należności te w 77,5% powstały na skutek spłaty przez Skarb Państwa kredytów udzielonych na realizację inwestycji centralnych.

W 2000 r., w wyniku podjętych przez Ministra Finansów czynności zmierzających do odzyskania kwot zapłaconych z tytułu wykonania umowy poręczenia lub gwarancji, Skarb Państwa uzyskał kwotę 121.635.175 zł, co oznacza wzrost dochodów z ww. tytułu w stosunku do 1999 roku o 73,7%. Pomimo utrzymującej się trudnej sytuacji finansowej większości dłużników

skuteczność prowadzonych działań windykacyjnych uległa znacznej poprawie. Intensyfikacja prowadzonych negocjacji z niektórymi dłużnikami Skarbu Państwa skutkowałą zawarciem umów o zwrot długu i znacznymi dochodami wynikającymi z wykonania zobowiązań tych dłużników, Wzrost dochodów wynika również z faktu dokonania sprzedaży wierzytelności Skarbu Państwa wobec dwóch podmiotów – dłużników Skarbu Państwa. Należy również zaznaczyć, iż w roku 2000 dokonywana była spłata zobowiązań wobec Skarbu Państwa przez podmioty, z którymi nadal trwają negocjacje w zakresie spłaty długu. W wielu przypadkach Ministerstwo Finansów uzależniało kontynuowanie rozmów z dłużnikami od regularnego dokonywania wpłat środków finansowych na poczet spłaty istniejącego długu wobec Skarbu Państwa, do czasu formalnego rozstrzygnięcia sprawy poprzez zawarcie umowy o spłatę długu rozłożonego na raty, maksymalnie na pięć lat. Nadal jednak efektywność działań windykacyjnych zdeterminowana jest ogólną sytuacją ekonomiczną dłużników, która uniemożliwia windykowanie całego lub części długu w możliwie krótkim czasie. Większość dłużników Skarbu Państwa to podmioty realizujące w przeszłości inwestycje centralne, które pozostają przedsiębiorstwami państwowymi (przedsiębiorstwa użyteczności publicznej) lub są w trakcie restrukturyzacji finansowej. Istnieją również dłużnicy, których kondycja finansowa, pomimo prowadzonych działań naprawczych, uniemożliwia skuteczne prowadzenie windykacji.

Dane liczbowe informujące o stanie należności Skarbu Państwa powstałych w wyniku spłaty ze środków budżetu państwa poręczonych lub gwarantowanych kredytów, wg stanu na dzień 31.12.2000 r., z wyszczególnieniem największych kwotowo pozycji, przedstawia poniższa tabela:

Dłużnik	Kwota należności Skarbu Państwa w zł
Kopalnia Węgla Kamiennego „Budryk” S.A. w Ornontowicach	577 040 314
Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach	229 596 206
FSM – Wytwórnia Wyrobów Różnych S.A. w Bielsku-Białej	219 092 963
Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sosnowcu	203 877 847
Huta Baildon S.A.	127 524 613
Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A. w Tychach	97 478 763
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie	82 800 000
Przedsiębiorstwo Przemysłu Zbożowego „PZZ” w Lubyczy Królewskiej	79 414 142
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gdyni	75 644 263
Kombinat PZL „Hydral” S.A.	74 344 699
Pozostali dłużnicy	369 313 601
Razem	2 136 127 411

W powyższej kwocie należności Skarbu Państwa uwzględniono odsetki ustawowe naliczone na dzień 31.12.2000 r., w łącznej kwocie 788.756.575 zł.

3.2. Poręczenia wypłaty odszkodowań za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe

W 2000 r., z powodu braku zainteresowania tego typu instrumentami finansowymi, Rada Ministrów nie udzieliła żadnego poręczenia wypłaty odszkodowania za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe. Jedyne wnioski o udzielenie poręczenia wypłaty odszkodowania za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe składające się na wystawę pn. „Europa Środkowa około roku 1000” nie spełniały wymogów formalnych i nie mogły być rozpatrzone.

3.3. Inne rodzaje poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa przewidziane w ustawie z dnia 8 maja 1997 r.

Na podstawie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne istnieje również możliwość udzielania:

- regwarancji kredytowych w obrocie zagranicznym,
- poręczeń wykonania zobowiązań wynikających z obligacji,
- gwarancji naprawienia szkód powstałych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez podmioty państwowe i samorządowe umów związanych z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych.

W 2000 r. nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie poręczenia wykonania zobowiązań wynikających z obligacji, wniosek o udzielenie regwarancji kredytowych, ani też o udzielenie gwarancji naprawienia szkód.

W związku z powyższym, w 2000 r. Skarb Państwa nie udzielił żadnego z w/w rodzajów poręczeń lub gwarancji.

3.4. Wykorzystanie ustawowego limitu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa na rok 2000

Art. 31 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne przewiduje, że łączna kwota udzielanych przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji jest określana w ustawie budżetowej.

W 2000 r. w imieniu Skarbu Państwa udzielono poręczeń i gwarancji spłaty kredytów bankowych na kwotę: 4.027.495.369 zł, zatem kwotowe wykorzystanie łącznego limitu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa wyniosło również 4.027.495.369 zł.

W ten sposób limit poręczeń i gwarancji przewidziany w ustawie budżetowej na rok 2000, w łącznej kwocie 18.000.000.000 zł, wykorzystany został w 22,37%.

Powyższa kwota limitu poręczeń i gwarancji na 2000 r. została oszacowana w oparciu o wnioski złożone przez podmioty ubiegające się o udzielenie poręczenia lub gwarancji Skarbu Państwa oraz w oparciu o przewidywane na rok 2000 wystąpienia podmiotów z wnioskami o udzielenie poręczenia lub gwarancji. Na wysokość planowanego ustawowego limitu wpływ miały również informacje pochodzące od międzynarodowych instytucji finansowych oraz banków zagranicznych zapowiadające zaangażowanie środków finansowych na terenie Polski, zabezpieczenie których stanowiłyby poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa. Szczególnie istotnym elementem mającym wpływ na wysokość ustalanego limitu były również informacje o licznych inicjatywach legislacyjnych rozszerzających zakres przedsięwzięć, których finansowanie wymagałoby wsparcia w postaci poręczeń lub gwarancji Skarbu Państwa. Większość ustaw weszła jednak w życie dopiero pod koniec 2000 r., a niektóre z nich, jak np. ustawa z dnia 7 czerwca 2000 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, rozszerzająca możliwość obejmowania poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa kredytów na finansowanie zakupu materiałów lub wyrobów gotowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć polegających na wykonaniu dóbr inwestycyjnych na eksport, o wartości kontraktowej powyżej 10 mln EUR, nie przyniosła w efekcie ani jednego wniosku o udzielenie takiego poręczenia lub gwarancji.

Ponadto, z uwagi na fakt, iż wniosek o udzielenie poręczenia lub gwarancji musi spełniać liczne warunki formalno-prawne, a udzielenie gwarancji lub poręczenia jest poprzedzone procedurą, szczegółowo określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1997 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji oraz opłat z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji, w momencie planowania budżetu nie jest możliwe precyzyjne oszacowanie limitu gwarancji i poręczeń.

4. Poręczenia i gwarancje udzielone przez niektóre osoby prawne

Zgodnie z art. 34 oraz w związku z art. 2 pkt 3, ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, obowiązku informowania Ministra Finansów o udzielonych poręczeniach i gwarancjach podlegają nie będące bankami oraz zakładami ubezpieczeń podmioty, uprawnione na podstawie odrębnych

przepisów do udzielania poręczeń lub gwarancji w ramach powierzonych im zadań państwowych lub w zakresie prowadzonej przez nie działalności gospodarczej:

- a) państwowe osoby prawne utworzone w drodze ustawy,
- b) spółki prawa handlowego, w których akcje (udziały) Skarbu Państwa przekraczają połowę kapitału akcyjnego (zakładowego),
- c) spółdzielnie, w których wartość udziałów stanowiących własność Skarbu Państwa przekracza połowę funduszu udziałowego,
- d) osoby prawne, w których akcje (udziały) stanowiące własność Skarbu Państwa lub podmiotów, o których mowa w lit. a)-c) przekraczają połowę kapitału akcyjnego (zakładowego) lub funduszu udziałowego,
- e) fundacje, w których fundatorami są osoby prawne, o których mowa w lit. a)-c).

Art. 33 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. wprowadził limity udzielania poręczeń i gwarancji przez wyżej zdefiniowane osoby prawne: do 30% kapitałów (funduszy) własnych odnośnie do łącznej wartości poręczeń i gwarancji oraz do 10% kapitałów (funduszy) własnych w przypadku poręczenia lub gwarancji za zobowiązania określonego podmiotu. Przekroczenie powyższych limitów wymaga udzielenia zgody przez Ministra Finansów.

Powyższe uregulowania stwarzają mechanizm kontroli pozabilansowego, potencjalnego zadłużania się państwowych osób prawnych.

Poręczenia i gwarancje udzielane przez osoby prawne, o których mowa w art. 2 pkt 3, ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, stanowią ryzyko podejmowane przez te podmioty na własny rachunek, co nie obciąża bezpośrednio budżetu państwa. Są to jednak zobowiązania podejmowane w ciężar publicznych środków jakimi są kapitały tych jednostek.

Obowiązek w zakresie sprawozdawczości nakłada ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne. Jednakże, w celu zgromadzenia danych odzwierciedlających jak najpełniej rzeczywistość oraz uniknięcia niekompletności danych wynikających z nieznaności obowiązującego prawa przez podmioty podlegające w/w ustawie, Ministerstwo Finansów zwróciło się do instytucji państwowych nadzorujących te podmioty z prośbą o informowanie ich o istniejącym obowiązku sprawozdawczym.

Według informacji przekazanych Ministrowi Finansów przez osoby prawne objęte obowiązkiem sprawozdawczym (w 2000 roku sprawozdania przekazało 305 podmiotów gospodarczych), potencjalne zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez te podmioty wynoszą wg stanu na dzień 31.12.2000 r.: 1.937.011.531 zł. Nastąpił spadek wysokości tych zobowiązań w stosunku do ich wartości odnotowanej na koniec 1999 roku o ponad 36%.

Ze względu na istotne znaczenie agencji rządowych, działalność gwarancyjno-poręczeniową tych podmiotów podlega szczegółowej analizie. Informację na temat poręczeń i gwarancji udzielonych przez najważniejsze państwowe agencje w 2000 roku (wg stanu na dzień 31.12.2000 r.) przedstawia poniższa tabela:

Podmiot udzielający poręczeń i gwarancji	Kwota udzielonych w 2000 roku poręczeń i gwarancji w zł	Stan potencjalnych zobowiązań wynikających z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji w zł	Stan należności powstałych w związku z wykonaniem udzielonych poręczeń i gwarancji w zł	Wartość kapitałów (funduszy) własnych w zł
Agencja Rynku Rolnego	330 728 130	254 363 770	53 054 720	697 929 580
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	4 667 540	18 673 929	508 049	308 347 460
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	30 600 000	69 284 066	33 053 719	796 225 015
Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	11 067 305	15 605 840	741 774	6 663 864 795
Państwowa Agencja Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego S.A.	0	0	5 402 924	30 751 155
Ogółem	377 062 975	357 927 605	92 761 186	-

Spadek, o ponad 50% w stosunku do 1999 r., kwoty poręczeń i gwarancji udzielonych przez państwowe agencje w 2000 roku związany jest głównie ze spadkiem kwoty poręczeń udzielonych przez Agencję Rynku Rolnego (spadek w stosunku do 1999 r. o około 49%).

W 2000 r. Agencja Rynku Rolnego udzieliła poręczeń i gwarancji w I, III i IV kwartale, na łączną sumę 330.728,13 tys. zł, głównie w związku z realizacją postanowień zawartych w uchwałach Rady Ministrów: Nr 70/99 z dnia 2.09.1999 r. w sprawie udzielenia przez Agencję Rynku Rolnego poręczeń spłaty kredytów zaciąganych na skup buraków cukrowych ze zbiorów 1999 r. i przechowywanie wyprodukowanego z nich cukru (I kwartał), Nr 23/2000 z dnia 4.04.2000 r. w sprawie zatwierdzenia „Rocznego programu działalności interwencyjnych Agencji Rynku Rolnego na 2000 rok” (III i IV kwartał) oraz Nr 78/2000 z dnia 14.11.2000 r. w sprawie udzielenia przez Agencję Rynku Rolnego poręczeń spłaty kredytów zaciąganych na skup buraków cukrowych ze zbiorów 2000 r. i przechowywanie wyprodukowanego z nich cukru (IV kwartał).

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Agencję Rynku Rolnego, w związku z realizacją uchwały Nr 70/99 Rady Ministrów z dnia 2 września 1999 r. w sprawie udzielenia przez Agencję Rynku Rolnego poręczeń spłaty kredytów zaciąganych na skup buraków cukrowych ze zbiorów 1999 r.

i przechowywanie wyprodukowanego z nich cukru (z późn. zm.), Agencja udzieliła łącznie 87 poręczeń na kwotę 563.460 tys. zł, w tym 11 poręczeń na kwotę 85.100 tys. zł w I kwartale 2000 r. Według stanu na dzień 31.12.2000 r. stan potencjalnych zobowiązań wynikający z tytułu udzielonych na w/w cel poręczeń wynosi 9.998,65 tys. zł i związany jest wyłącznie z obowiązującym jeszcze poręczeniem za Cukrownię „Witaszyce”.

W oparciu o uchwałę Rady Ministrów Nr 23/2000 z dnia 4.04.2000 r. w sprawie zatwierdzenia „Rocznego programu działalności interwencyjnych Agencji Rynku Rolnego na 2000 rok”, Agencja w III i IV kwartale 2000 r. udzieliła 98 poręczeń przeznaczonych na skup zbóż na łączną kwotę 147.228,13 tys. zł. Według stanu na dzień 31.12.2000 r. stan potencjalnych zobowiązań wynikający z tytułu wszystkich obowiązujących poręczeń udzielonych przez Agencję na skup zbóż wynosi 148.438,84 tys. zł.

Obecnie, zgodnie z uchwałą Rady Ministrów Nr 78/2000 z dnia 14 listopada 2000 r. w sprawie udzielenia przez Agencję Rynku Rolnego poręczeń spłaty kredytów zaciąganych na skup buraków cukrowych ze zbiorów 2000 r. i przechowywanie wyprodukowanego z nich cukru, Agencja Rynku Rolnego została upoważniona do udzielania w/w poręczeń do łącznej kwoty 450.000 tys. zł. Według stanu na dzień 31.12.2000 r. Agencja Rynku Rolnego, w związku z realizacją powyższej uchwały Rady Ministrów, w IV kwartale 2000 r. udzieliła 12 poręczeń na łączną kwotę 98.400 tys. zł, stan potencjalnych zobowiązań wynikający z tytułu udzielonych poręczeń wynosi 95.926,28 tys. zł.

W 2000 r. nie dokonano wypłat z tytułu realizacji w/w poręczeń, nie powstały zatem żadne należności z tego tytułu. W związku z powyższym stan należności Agencji Rynku Rolnego był na koniec 2000r. o prawie 8% niższy niż na koniec 1999r.

Pozostałe państwowe agencje ujęte w powyższej tabeli udzielały w 2000 roku poręczeń i gwarancji na kwoty stanowiące niewielki odsetek ich kapitałów lub funduszy własnych, w związku z czym zmiany tych kwot, a także zmiany stanów potencjalnych zobowiązań oraz należności na koniec 2000 r., w stosunku do 1999 r., nie stwarzały zagrożeń dla sytuacji finansowej tych podmiotów.

5. Poręczenia Banku Gospodarstwa Krajowego ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych

Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych, utworzony na mocy ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, stanowi instrument wspierania przez państwo małych i średnich podmiotów gospodarczych. Poręczenia udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego, w ciężar środków tego Funduszu, nie mogą przekroczyć jednostkowo kwoty 1.500.000 EUR.

Poręczeniami BGK mogą być objęte kredyty inwestycyjne oraz kredyty przeznaczone na zakup materiałów lub surowców do produkcji. Poręczenia BGK uzupełniają system poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa, w którym z kolei dolna granica poręczenia lub gwarancji wynosi 1.500.000 EUR. BGK udziela poręczeń we współpracy z 44 bankami – sygnatariuszami umów o współpracy, dysponującymi siecią ponad 2 tys. oddziałów.

Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych na dzień 31.12.2000 r. dysponował kapitałem w wysokości 102.994.000 zł, z czego 49.432.700 zł to dotacje budżetowe, a pozostała część stanowi przychód finansowy z lokat środków Funduszu w skarbowe papiery wartościowe.

BGK udzielił łącznie, od początku działalności Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych do 31.12.2000 r.: 731 poręczeń spłaty kredytów gospodarczych dla małych i średnich przedsiębiorstw na kwotę 201.382.800 zł.

W 2000 r. BGK udzielił ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych 237 poręczeń spłaty kredytów gospodarczych na kwotę 54.223.720 zł. W stosunku do 1999 r. liczba udzielonych poręczeń dla małych i średnich przedsiębiorstw wzrosła o około 2%, natomiast kwota poręczeń zmniejszyła się o około 13%.

Jak wynika z informacji przekazanych przez BGK, zmniejszenie kwoty udzielonych poręczeń w 2000 r. wynikało ze zwiększenia się ilości poręczeń udzielanych w trybie uproszczonym (kwota poręczenia wynosi wówczas do 100 tys. EUR i obejmuje nie więcej niż 50% kwoty kredytu). Wpływ na ograniczenie tempa wzrostu udzielanych przez BGK poręczeń w dużej mierze miało zmniejszenie tempa wzrostu kredytów udzielanych przez banki.

Ponadto w 2000 r. BGK udzielił również 737 poręczeń w ramach portfela kredytów studenckich na kwotę 3.985.400 zł. Powyższe poręczenia są udzielane na mocy podpisywanego corocznie aneksu do umowy zawartej w dniu 6 sierpnia 1997 r., w Warszawie, pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Ministra Finansów, a Bankiem Gospodarstwa Krajowego, w sprawie określenia szczegółowych warunków i trybu udzielania poręczeń ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych, wysokości, warunków i trybu pobierania opłat prowizyjnych z tytułu udzielonych poręczeń oraz w sprawie przeznaczenia środków funduszu na inne cele związane z udzielaniem poręczeń. W dniu 14 września 2000 r. został podpisany Aneks Nr 4 umożliwiający poręczanie bankom portfela kredytowego, z którego udzielane są w roku akademickim 2000/2001 kredyty studenckie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 lipca 1998 r. o pożyczkach i kredytach studenckich (Dz. U. Nr 108, poz. 685). Do końca 1999 r. Bank Gospodarstwa Krajowego nie udzielił żadnego poręczenia obejmującego spłatę kredytów studenckich. Takie poręczenia były natomiast udzielane od pierwszego kwartału 2000 roku.

Na dzień 31.12.2000 r. łączne, potencjalne, niewymagalne zobowiązania KFPK z tytułu udzielonych poręczeń wynosiły 117.065.080 zł, w tym: 113.093.940 zł z tytułu udzielonych poręczeń spłaty kredytów gospodarczych oraz 3.971.140 zł z tytułu poręczeń spłaty kredytów studenckich.

Na dzień 31.12.1999 r. łączne, potencjalne, niewymagalne zobowiązania KFPK z tytułu udzielonych poręczeń spłaty kredytów gospodarczych wynosiły 103.660.950 zł, zatem rok 2000 przyniósł 9% wzrost zobowiązań z tego tytułu w stosunku do 1999 r.

Należności z tytułu poręczeń spłaty kredytów gospodarczych za kredytobiorców, wg stanu na dzień 31.12.2000 r. wynosiły 7.442.470 zł (w tym należność główna: 7.164.020 zł oraz odsetki: 278.450 zł). Stan należności na koniec 2000 r. stanowił zatem:

- 6,4% kwoty potencjalnych zobowiązań KFPK z tytułu udzielonych poręczeń,
- 3,7% ogólnej kwoty udzielonych przez BGK, ze środków KFPK, poręczeń.

Należności z tytułu spłaty poręczanego kredytu za kredytobiorcę, wg stanu na dzień 31.12.1999 r. wyniosły 2.729.721 zł, co oznacza, że w 2000 r. nastąpił ponad 2,7 krotny wzrost należności w stosunku do 1999 r. Do końca 2000 r. nie wystąpiły należności z tytułu poręczeń spłaty kredytów studenckich.

W 2000 r. dokonano wypłat w kwocie 4.796.540 zł, z tytułu udzielonych 21 poręczeń za 18 kredytobiorców. Wypłaty były dokonywane wyłącznie w przypadku kredytów gospodarczych. W 1999 r. dokonano wypłat z tytułu realizacji 8 poręczeń spłaty ze środków KFPK kredytów bankowych, na łączną kwotę 2.510.000 zł, zatem kwota wypłat wzrosła w 2000 r. blisko dwukrotnie.

Jak wynika z informacji przekazanych przez BGK, na wzrost wypłaconych poręczeń w 2000 r. w stosunku do lat poprzednich miały wpływ:

- rosnący portfel udzielonych poręczeń,
- ogólna tendencja w gospodarce, co znalazło także odbicie w pogarszającym się portfelu kredytowym w całym sektorze bankowym,
- duży udział w poręczeniach KFPK kredytów związanych z finansowaniem rolnictwa, sektora o wysokim ryzyku kredytowym.

Dla umożliwienia wzrostu zaangażowania BGK w poręczenia dla drobnej przedsiębiorczości w dniu 06.12.2000 r. Minister Finansów ustalił kwotę, do wysokości której Bank Gospodarstwa Krajowego może udzielać poręczeń w 2001 r., na poziomie trzykrotności posiadanych przez KFPK środków, wg stanu na dzień 31.12.2000 r. Taka wysokość mnożnika udzielanych przez BKG poręczeń była również stosowana w latach ubiegłych.

6. Informacja o liczbie i wartości akcji składających się na zasób majątkowy Skarbu Państwa przeznaczony na zaspokajanie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa

Zasób majątkowy Skarbu Państwa przeznaczony na zaspokajanie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa został utworzony na mocy art. 25 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne jako alternatywne, obok budżetu państwa, źródło spłat poręczonych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa zobowiązań. Zasób ten powinien być zasilany poprzez coroczne wyodrębnianie, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, akcji i udziałów Skarbu Państwa w spółkach.

Akcje te zbywa Bank Gospodarstwa Krajowego na zlecenie Ministra Skarbu Państwa wydane w porozumieniu z Ministrem Finansów, a środki pochodzące ze zbycia tych akcji kierowane są na utworzony w tym banku rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych służący regulowaniu zobowiązań Skarbu Państwa wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji.

Na zasób składać się mają również akcje i udziały Skarbu Państwa w spółkach, uzyskane w wyniku dochodzenia przez Ministra Finansów wierzytelności z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

Zasilenie zasobu akcjami nastąpiło na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 1999 r. w sprawie wyodrębnienia akcji Skarbu Państwa przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa (Dz. U. Nr 27, poz. 245).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem do zasobu zostały wyodrębnione akcje spółki Zespół Elektrociepłowni Wrocław S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Łączna wartość powyższych akcji, ustalona na podstawie wartości księgowej sumy kapitałów własnych spółki, wg stanu na dzień 31.12.1997 r. wynosiła 77.498.154 zł.

W dniu 2 marca 2000 r. Minister Skarbu Państwa zlecił Bankowi Gospodarstwa Krajowego zbycie 1.635.000 akcji Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA S.A. na okaziciela o wartości nominalnej 5 zł każda, wyodrębnionych do zasobu majątkowego Skarbu Państwa przeznaczonego na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa. Do końca 2000 roku zasób majątkowy Skarbu Państwa nie został zasilony nowymi udziałami lub akcjami Skarbu Państwa.

7. Informacja o wykorzystaniu środków gromadzonych na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa

Rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych został utworzony, na podstawie art. 30 ustawy z dnia 8 maja 1997 r., w Banku Gospodarstwa Krajowego, w celu gromadzenia na nim przychodów ze sprzedaży akcji i udziałów składających się na omawiany powyżej zasób majątkowy, a także w celu dokonywania spłat zobowiązań związanych z poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa.

W dniu 24 maja 2000 r. na Rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych uruchomiony przez Ministra Finansów w I Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego wpłynęła, ze sprzedaży akcji wyodrębnionych do zasobu, kwota wysokości 77.790.160 zł. Środki te zostały zdeponowane w BGK na rachunku terminowym oprocentowanym wg stopy 18,05%.

Na dzień 31.12.2000 r. Skarb Państwa na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych oraz na rachunku terminowym w BGK dysponuje środkami w wysokości 83.191.125 zł. Kwota powyższa stanowi rezerwę przewidzianą do wykorzystania w przypadku szczególnych zagrożeń dla budżetu, na przykład na skutek postawienia w stan natychmiastowej wymagalności kredytu poręczonego lub gwarantowanego przez Skarb Państwa, którego wartość jest znaczna. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, gdy w niektórych sektorach gospodarki nasilają się zjawiska kryzysowe i gdy rośnie ryzyko Skarbu Państwa, jako gwaranta. W latach 2000 i 2001 przykładem takiego sektora jest hutnictwo.

Załącznik: Tabela: „Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń – struktura wg zapadalności oraz kategorii ryzyka”.

Załącznik

Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń – struktura wg zapadalności oraz kategorii ryzyka

Kategoria ryzyka	Ryzyko	Kwota potencjalnych zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń						
		Stan na 31.12.2000 r.	Potencjalne zobowiązania przypadające do spłaty w latach					
			2001	2002	2003	2004	2005	od 2006
I-niska	0%-30%	6 523 572 591	398 592 932	419 341 311	415 169 610	370 444 065	408 467 882	4 511 556 791
II-średnia	30%-50%	2 166 113 914	347 343 275	265 629 260	254 672 048	253 464 967	234 713 811	810 290 553
III-podwyższona	50%-80%	10 390 029 550	1 126 712 406	1 145 760 942	1 102 859 942	1 085 205 416	1 051 939 118	4 877 551 726
IV-wysoka	80%-100%	432 200 429	97 911 373	90 865 373	39 234 237	29 709 184	29 223 525	145 256 737
V-wypłaty z b.p.	100%	382 514 855	123 709 396	127 035 388	119 999 592	4 855 094	638.979	6 276 406
Łącznie		19 894 431 340	2 094 269 382	2 048 632 274	1 931 935 429	1 743 678 726	1 724 983 315	10 350 932 214
Przewidywane wydatki budżetowe			773 977 000*	966 954 433**	911 873 522**	823 016 359**	814 192 125**	5 095 708 054***

Szacowane ryzyko wydatków budżetowych z tytułu spłaty kredytów objętych poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa:

*2001 r. – ryzyko krótkoterminowe – 36,96% (773.977 tys. zł wg ustawy budżetowej)

**2002 r. – 2005 r. – ryzyko średnioterminowe – 47,2%

***od 2006 r. – ryzyko długoterminowe – 49,2%

Ryzyko związane z przewidywanymi wydatkami budżetowymi z tytułu spłaty kredytów objętych poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa w latach 2002-2022 będzie podlegać bieżącej aktualizacji, przy uwzględnieniu krótkoterminowej sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów, których zobowiązania zostały objęte poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa, a także ich otoczenia ekonomicznego i prawnego oraz branży, w której działają poszczególne podmioty.